

Képzőművészeti gimnázium, vagy iparművészeti szakiskola?

Aktuális sorok egy új iskolatípussal kapcsolatban

Iskolareformmunkról

a legnagyobb nyilvánosság előtt lezajlott viták már el is döntötték a kérdést. Az iskolai oktatás gyakorlatibbá tétele, szilárdabb alapokra helyezése, beagazdálkodása gazdasági életünkbe természetes szempont iskolarendszerünk kiegészítésénél.

Kereskedelmünk fejlődése, kulturálódása és az ezzel együttjáró új és új szükségletek, de életünk gyors ütemű fejlődése is új és új feladatokat állít iskolarendszerünk elé. Az életszínvonalat nemcsak az elfogyasztott javak tömege méri, hanem az is, hogy milyen környezetben, milyen körülmények között fogyasztjuk el ezeket az immár kellő mennyiségben termelt javakat.

A szocializmus minden lételeményének az ipar és a művészet együttes remekének kell lennie. Azaz csak kellene, de a műkö-, kőfaragó- és agyagiparban, a vas- és fémiparban sincs egyetlen esztétikailag képzett munkásem. Ezekben a területeken érzik is már a hiányt és életünk fejlődésével mindig jobban és jobban fogják érezni. Hiányzik egy olyan iskola, amely érzékenyen követi a termelő és értékesítő munka különböző szakaszait, ami ezeket a nagyon is széles és ilyen szempontból nagyon is elhanyagolt területeket esztétikailag képzett munkaerővel ellátja.

A kereskedelem, ipar és díszítőipar munkaerő-kívánságlistáját figyelembe véve, láthatjuk, hogy egy iparművészeti szakiskola épül legjobban a fenti területekre. Ez már megszabja azokat az ismereteket is, amelyeket tanítani kell egy ilyen iskolának ahhoz, hogy végzett tanítványainak szabad érvényesülést és biztos megélhetést jelentsen.

Igaz, ez olyan széles terület, amelynek csak egy sávján nyújthat az iskola rögtön felhasználható praktikus ismereteket, de a végzett tanuló kifejezett rekonstruktív képességeire: biztos formaérzetre, finomult színlelésre, stílusérzetre és csiszolt manuális készségeire

támaszkodva a díszítőipar egyéb területein is könnyen boldogul.

Kérdés, hogy a szakmai alapok (rajz, festés, mintázás) tökéletes elsajátításához és ahhoz, hogy egy szakon a tanuló elérje a szakvizsgát letett, érettségizett ipari tanuló gyakorlati tudását és mindezt mellett a más középiskolákkal egyenlő értékű közismereti anyagot is megtanulja, elég-e négy év. Az érettségizett ipari tanuló két év alatt — a szakvizsgáig — végez 3620 óra műhelymunkát. Az iparművészeti szakiskola tanulója, ha a mintázást és rajzot is szakórának vesszük — négy év alatt végez 2740 szakmunkaórát. Ez 880 órával kevesebb az érettségizett ipari tanuló képzési idejénél és már sehogyse fér bele a négyéves anyagba.

A különböző anyagok művészi megmunkálásának a fogásait megismerni, azokat beidézni, gyakorolni és a fizikumot 8 órás közepes munkatempóra betörni kevés négy év. Ne felejtjük el, hogy a várható fellendülés, fokozott verseny nagy feladatok elé állítja iparművészeinket. Mesterségbeli tudás mellett olyan tulajdonságokat is fejleszteni kell a tanulóknak, amelyek képessé teszik őket összes erőik mozgósítására. Az anyag és az anyagot alakító céltudatos művészi akarat küzdelméből remekmű csak akkor születik, ha a művész egész tartalékerejét is rá tudja állítani egy feladat megoldására. Ilyen tulajdonság csak hosszú, szigorú, rendszeres, fegyelmező műhelymunka eredménye. Ez az egyik tartalma egy szakiskolai nevelésnek, de ott van a másik véglet, ami már egészen más követelményeket támaszt. A grafikusnál az életérzékenység magas foka jelzi a mesterségbeli tudást: az élet eseményeire rögtön érzékenyen reagáló, múlt pillanatokat rögzítő, ceruzát, ecsetet szinte kézírászerű frissességgel kezelő, a dolgok mélyére látó intuitív tudást. Ez viszont a szellem és társadalomtudományokon pallérozott ember eredménye. Ezen a területen nagyot alkotni csak egy

érzéseiben is kulturált, széles látókörű ember képes.

Meg kell találni

a legeredményesebb gyakorlati képzés és művelődési anyag között a legeredményesebb arányt. Az érzéseikben is kulturált, harmonikusan képzett, szocialista iparművészek képzésére.

Művészeti nevelésünk alapjait rakjuk le ezzel az iskolával. Nem állnak a rendelkezésünkre kidolgozott pedagógiai elvek és módszerek. Se a tehetség fejlesztésére, sem a művészet tanítására nincsenek gépiesen alkalmazható elvek és módszerek. Művészetet nem lehet úgy tanítani, mint a földrajzot vagy matematikát. Tehetséget nem lehet úgy fejleszteni, mint az izmokat. Tudását élelsheti, izmait erősítheti az ember egy maga. Művészethez egyén és társadalom közös élménye kell. Az életet, embernek emberhez és közösséghez való viszonyát megérteni, átérzeni és úgy ábrázolni, hogy közös élménnyé váljon, nem gyakorlás vagy tanítás eredménye, hanem nevelés dolga, erkölcsi követelmény.

A kezdet, ahogyan ez az iskola indul, talán nagyon szerény, de az első lépés Szeged nagy esztétikai közösségének a kifejlesztésére. Ha ezt magának érzi Szeged és majd szoros kapcsolatot fejlődik ki üzemeink, hivatalaink, intézményeink és az iskola között, biztos remélhetjük, hogy értékes és eredményes munkát végez és büszke lesz Szeged erre a kezdeményezésére.

TÁPAI ANTAL

Ezért is érdemes jól dolgozni!

Már elköltötték a nyereségrészesedést a cipőgyáriak

Nyereségrészesedés. Ez a szó manapság varázsszereje. Van, akinek arca elkomorul hallatára, más pedig netán mosolyogni kezd. A Szegedi Cipőgyárban inkább ez az utóbbi eset fordul elő, ha beszélnek róla. Mármost a tavalai nyereségrészesedésről.

Takarékosság az üzemben

— Hol van az már! — neveti el magát Papdi Antal is, a csákoszó munkása. — Hát persze, hogy elköltöttem. Hozzácsaptam még egy kis pénz a kapott közel 1200 forinthoz, és csináltam belőle egy szép sötét-szürke öltönyt.

Tudom, hogy nem beszéltek össze, pedig Szűcs János szabás szintén ruhát varratott a nyereségrészesedésből. — Mit gondolt, milyen összefüggés van e szép összegű nyereségrészesedés és munkája között? — kérdeztem tőle.

— Azt hiszem, sok. Rajtunk, szabászkon múlik a felsőbőrök anyagihozatala. Minden jól kiszabott bőrrel forintokat takaríthatunk meg, s ez pedig csökkenti a vállalat önköltségét. A nyereségrészesedés osztása után

látja meg az ember, hogy érdemes egész évben igyekezni. Mert nehogy azt higgye ám, hogy a feleségem haragzik, amiért magamra költöttem a pénzt. Dehogy. Ő is örül az új ruhámnak.

Persze, hogy megéri!

— Tudom, hogy mindenkinek jól jön a pénz, de nekem talán kétszer annyit ér, mint másnak — kezdte mondani Dóczy Jánosné, amikor felkerestük a tűződben. — A gyár jövőtől emeletráépítéssel kapunk lakást a Bartók Béla téren. Ahhoz kell minden fillér egyelőre, amit nélkülözni tudott ottagú családom. A 700 forintos részesedést betettem a takaréka.

— Mennyi pénze van benn?

— Tizenhét ezer forint. Igaz, az emeletráépítéshez csak 15 ezer kell, de ha megkapjuk a lakást, bútorokodni akarunk.

Dóczy Jánosnéól sem kell megkérdezni, hogy megért-e a nyereségrészesedésért dolgozni.

— Tölem se — állítja egy másik tűzőő, Pálfi Balázsné. — Hát persze, hogy megéri. Nekem külön öröm volt, hogy kislányomnak, aki

másodéves ipari tanuló az üzemben, szintén jutott a nyereségrészesedésből. Az összejtött pénzből azután ruhát kaptak a gyerekek.

Miből mire tett

— Nagyobb beruházásba nem fognak?

— Egyelőre »pihenünk«, csak a közelmúltban rendeztük be ugyanis újra Boross József utcái lakásunkat. Majd az idej nyereség osztaléka talán ismét valami komolyabb vásárláshoz kell.

Szóval mindenki örül az április 20-án kifizetett, 11 és fél napnak megfelelő nyereségrészesedésnek, amely egy nappal még túl is haladta az 1959-est. Vállalati szinten 490 ezer forintot jelentett. E nagy összeg 70 százalékat szétosztották a kereseteket arányában, 20 százalékát hűségjutalom címen fizették ki, öt százaléka az önköltségek csökkentő hitelt és az egyéb jutalmazásokat fedezte, s szintén öt százalék került tartalékalapra. Ebből támogatják az üzemi ösztöndíjasokat is. Senki sem vállalta tehát kárát a tavalai eredményes munkának, de mindenki erőt és értelmet nyert általa az idehez.

Fehér Kálmán

Szívesen keressük fel asszonytársainkat...

A városi nőtanács jogi tanácsadójáról

Néhány perc van még hátra 5 óráig. A városi nőtanács előcsarnokában máris sok asszony ül várakozva. Arcukon egyszerre látszik a gond és a bizakodás. Érti ezt a belső szobában jegyzeteket előkészítő két asszony is. Igyekeznek meg egyszerűen gondosan átnézni az eddigi jegyzőkönyveket, az ügyintézés választ, hogy az újra visszatérő asszonyoknak pontos felvilágosítást tudjanak adni ügyük érdembeni

intézéséről. Dr. Szijjártó Éva és dr. Szilágyi Tiborné nyújt addig is tájékoztatást a fogadónapok eredményeiről.

— A jogügyi bizottság kezdeményezésére idén február eleje óta kéthetenként a bizottság tagjai jogügyi tanácsadást nyújtanak kedden 5-től 7-ig a városi nőtanács helyiségében. A fogadóórán a jogi tanácsoktól kezdve a nevelési és a családi problémákig mindenben igyekeznünk segítséget nyújtani — mondja dr. Szilágyi Tiborné. — Az a tapasztalatunk, bizalommal fordulnak hozzánk az asszonyok. A fogadónapokon, amelyek bár két órára szabottak, mégis gyakran este 9-ig, 10-ig itt vannak a jogügyi bizottság tagjai, hogy minden kívánságnak eleget tegyenek. A jogi tanácsadást nyújtó jogügyi bizottság tagjai között ügyvéd, gyámügyi előadó, a városi és a megyei nőtanács titkára, ügyész és a fiatalkorúak bírójának megtalálható.

Pontosan öt órákor csendesen kopognak az ajtón.

Családi perpatvarban

Sápadt, fiatal nő lép be, apjára támaszkodva. Sírásal küszködve mondja el, még csak egy éves házasság és anyósa máris tönkretette életüket. Együtt látkak férje szülei, de a férj annyira anyja befolyása alatt állt, hogy a fiatal feleség bármint csinált, semmi sem volt jó. Közben gyermekük született, de mivel minden házi munka a fiatalasszonyra maradt, leestett a lábáról. S mivel szólni mert, férje azóta rá se néz. A bizottságbeliek vállalkoztak, hogy beszélnek a férfi munkahelyének vezetőivel, bírják a férjet jobb belátásra.

Érvényes-e a szerződés?

Egymás kezébe adják a kilincset a további panaszok, ügyfelek. Egy idős asszony jogi tanácsot kér, hogy érvényes-e a szerződés, amit házvételekor kötöttek és hogy

most van-e joga eladni a házat. Az ügyvédnő szakszerű, pontos felvilágosítást ad, az idős néni pedig halálán köszönve a jó tanácsot, nyugodtan megy el. Többen jönnek lakásproblémáival is. Itt persze a jogügyi tanácsadó nem tud mást tenni, mint hogy az illetékes szervhez, a lakásgazdálkodási hivatalba küldi az érdeklődőket.

Egy asszonykának a fiával van problémája. Egyedülálló asszony és nem tudja, helyesen neveli-e gyermekét. Úgy veszi észre, hogy az utóbbi időben rossz társaságba keveredett. Itt Szilágyi Tiborné segít. Gondosan meghallgatva a segítséget váró asszonyt, hosszabb ideig tárgyal vele, magyarázza, hogyan próbálja nevelni a gyereket, hogy hasznos tagja legyen társadalmunknak. Akad olyan panaszos is, aki arra kéri a két asszonyt, beszéljenek férjével, mert az minden fizetéskor az eszméletlenségig leissza magát, s ha elinni mind nem is tudja a pénzt, de ilyen állapotban könnyen elveszti.

Eredményes ügyintézés

Nem egy asszonyt ismerősként üdvözlnek a jogi tanácsadón. A kockás fejkendősnéiek például, ahogy belép az ajtón, már veszik elő az iratokat és mondják, mit intéztek ügyében. Egy másik asszonyka arról jön beszámolni, hogy megvolt az első bontóper tárgyalás, az ügyvezetett békítő tárgyalás. Köszöni a tanácsot, férjének nem sikerült felbontani a házasságot.

Múlik az idő, gyűlik a jegyzet, kin pedig egyre jönnek újabb és újabb asszonyok. A jogi tanácsadók azonban továbbra is türelmesen, részletesen magyaráznak, minden feltett kérdésre választ adnak. És bizony megint elmúlik 9 óra, mire ok is hazasiethetnek otthonukba, családjukhoz. Jól eszen gondolnak rá, hogy az asszonyok bizalommal fordulnak hozzájuk, ok viszont lelkiismeretes tanácsadással, érvényes-e a szerződés, amit ügyintézésel válaszolnak.

Horucz Lászlóné

Nagyerejű ciklon pusztított Kelet-Pakisztánban

Két órán át tartó nagyerejű ciklon pusztított kedden Kelet-Pakisztánban.

Bár a ciklon következtében megszakadt a távbeszélő- és távíróösszeköttetés az ország többi részével, a szörványosan beérkező első jelentések arra mutatnak, hogy a súlyos elemi csapások jelentős áldozatait voltak mind emberben, mind anyagi javakban.

A Bengáli-öbölben több hajó elsüllyedt. Daccaban súlyosan megrongálódott a kormányzósági épület.

Ajub Khan pakisztáni elnök haladéktalanul intézkedett a mentési munkálatok és a segélyakció megindítására.

Mint ismeretes, tavaly, októberben több, mint 14 000 halálós áldozata volt egy hasonló nagyerejű ciklonnak Kelet-Pakisztánban.

Új kerthelyiség, mozipresszó Szegeden társadalmi munkában

A Szegedi Vendéglátóipari Vállalat és az Élelmiszerkereskedelmi Vállalat KISZ-szervezete felajánlotta, hogy társadalmi munkában újjavasolja a KPVD SZ művelődési otthonának három év óta kihasználatlanul levő, a szakszervezeti székház mögötti kerthelyiségét. A tervek szerint a kerthelyiség parkozása július 4-re készül el és a két vállalat KISZ-fiataljai versenyben dolgoznak azért, melyikük brigádja végez több és jobb munkát. A munka jutalmául majd a megnyitó napján a nyertes brigád hordozható táskarádiót kap.

Igen érdekes a kerthelyiség tervrajza is. Eszerint

12 kis »boxot« építenek külön-külön hangulatvilágításal, a kerthelyiség közepére táncparkettet és zenepodiumot terveztek. Ezenkívül Pécs és Vác után Szegeden is »mozipresszó« létesítenek. Az egyes táncszínpadok közben gyengitők a világítást és mintegy 10—15 perces rövid, érdekes, színes kisfilmek vetítenek, utána újra tovább folyik a tánc és a film közben is lesz kiszolgálás. Azt szeretnék elérni, hogy a filmek minél érdekesebbek legyenek. A követések útján is kérnek és cserélnék kisfilmeket, melyeket csak itt, a mozipresszóban vetítenek majd.

Miért nincs tablója a IV./b-nek?

ILYENKOR májusban anynyi tabló sorakozik parádésan a Károlyi utcai kirakatokban, hogy szinte Tiszát lehetne velük rekeszteni. Szépek, ötletesek, változatosak. Minden érettségiző osztály bemutatja magát ezen a tavaszon is a szegedi sétálóknak, csak eddig még egyetlen egy nem: a Rózsa Ferenc Gimnázium IV./b osztálya. Nem azért természetesen, mintha szembe akarnának szállni a hagyománnyal, hanem azért, mert ezeket a fiúkat-lányokat alaposan rászedték. Valami szépet, eredetit akartak ezek a maturánsok is, ezért valamilyen ajánlat folytán Hódmezővásárhelyre Erdős János »festő-és iparművész« fordultak a nagy konjunktúra idején. Egy napon meg is kapták, de legnagyobb csodálkozásukra olyan kivitelen, amit el tudna készíteni. Egyszerűen felragasztotta az ő művészi a képeket egy papundekltre, aláírta kinek-kinek a nevét, s feldobta még azt a pár betűt, ami a tabló szövegéhez tartozik. Semmi ötlet, elpöndölés az elrendezésben, semmi megkapó a kivitelezésben. Igazi címszó: 'ő munka volt ez, s ráadásul kérek 600 forintba került.

Az iskola igazgatósága is elégedetlen volt a munkával, meg az érettségiző lányok is, ezért hivatalos levélben keresték meg Erdős Jánost és felszólították, hogy az országért végezze el a munkát illendően. Erdős János viszont válaszelevelében alaposan kioktatta a megrendelőket. Azt írja többek között, hogy... »Egy tabló megtervezése iparművészeti feladat... s a művészt sokszor éppen az egyszerűségben fejeződik ki.«

Hogy nem minden egyszerű művész és nem minden tabló iparművészeti munka, arra saját maga ad bizonyítékot. Egy jó iparosnak nem kell egy egész nap sem ahhoz, hogy ilyen tablót készítsen, de Erdős János felszámol minden lehetőséget és költéséget, hivatkozik más tablókra és más ábrákra is, csak éppen arra nem ad feleletet, hogy mi ér hatszáz forintot az ő munkájában.

MEGÍRTA levelében az iskola igazgatója, hogy elégtelen válasz esetén a tanács ipari osztályánál tessz panaszt. Erre az volt a válasz, hogy maga Erdős János is szívesen venné, ha megtudná volna, mennyi egy iparművész óradíja, hadd lássa, jól kalkulált-e. Csakhogy mikor ismételt és sokszorosan művész műveletre hivatkozik, ismételt és sokszorosan elfeledkezik arról, hogy csak művészi munkáért jár művészi óradíj! Ezt a tablót csak szobafestő munkához lehet hasonlítani, s így kalkulálni sem lehet másként, csak egy közepes képességű szobafestő óradíjával.

Sehogy sincs rendjén, hogy a nagy tablókönjunktúra idején úgy számol némelyik vállalkozó, ahogy éppen ízlése diktálja.

Van azonban a tablógyárnak más tanulsága is. Nem kell feltétlenül más városba menni azért, amit itt Szegeden is lehet csinálni, s a munkával arányos díjazásért elvégez akár a dekorációs vállalat is.

S. I.